

Ediția I, Editura ALL, București 1997
Ediția a II-a, Eleodor Focșeneanu, București 2009
Ediția a III-a, revizuită, Editura Curtea Veche, București 2014
Ediția a IV-a, Editura Eikon, București 2019

De același autor, la Editura Eikon:

Istoria constituțională a României (1859-2003),
Ediția a IV-a, revăzută și adusă la zi, 2018

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-49-0184-2

Editor: Valentin Ajder

ELEODOR FOCȘENEANU

Două săptămâni dramatice din istoria României

(17–30 decembrie 1947)

Ediția a IV-a, îngrijită de Anca Focșeneanu

E I K O N

București, 2019

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i>	5
I. Guvernul Petru Groza de la euforie la panică	11
Festivalul este în toi... ..	11
...dar o surpriză sparge balul	25
II. Emil Bodnăraș acționează din umbră	33
Emil Bodnăraș, un ministru impostor	33
...dar și falsificator de acte oficiale!	44
III. Gheorghe Gheorghiu-Dej dă în vileag complotul ...	50
Mărturisirile lui Gheorghe Gheorghiu-Dej... ..	50
...și angajamentele lui Gheorghe Gheorghiu-Dej ...	57
IV. O abdicare învăluită în mister	62
Ce li s-a spus românilor... ..	62
...și ce ar fi putut deduce românii	66
V. Parlamentul votează în vacanță	70
Ședință solemnă a Parlamentului?... ..	70
...sau bălci în Dealul Mitropoliei?	77
VI. Guvernul Petru Groza, o bandă de falsificatori	87
O activitate legislativă prodigioasă?... ..	87
...sau o fraudă de proporții?	90
VII. Totuși, ce ascundeau arhivele secrete?	99
Documentele Partidului Comunist confirmă trădarea... ..	99
...iar documentele Guvernului confirmă escrocheria!	104
VIII. Concluzii	115

Anexa I. Carta Atlanticului	127
Anexa II. Declarația asupra Europei Eliberate. Ialta, 11 februarie 1945	129
Anexa III. Decret al Prezidiului Sovietului Suprem al URSS	131
Anexa IV. Ordinul „Legion of Merit“ acordat Regelui Mihai I de Harry Truman, Președintele SUA	133
Anexa V. Plecarea Regelui în Marea Britanie	137
Anexa VI. Comunicate ale Casei M.S. Regelui după întoarcerea în țară	139
Anexa VII. Ședința solemnă a Parlamentului	141
Anexa VIII. Actul de abdicare a Regelui Mihai I al României	144
Anexa IX. Declarația de la Londra din ziarul <i>Times</i>	145
Anexa X. Regele la Versoix cu consilierii săi	147
Anexa XI. Regele Mihai al României. Domnia neterminată (extrase)	148
Anexa XII. Consiliul de Miniștri din ziua de 30 decembrie 1947, ora 15.30 (stenogramă)	151
Anexa XIII. Proces-verbal de proclamare a Republicii Populare Române	157
Anexa XIV. O senzațională mărturie: De drept, România este monarhie constituțională	165
Anexa XV. Articole ale autorului publicate în presa românească referitoare la lovitura de stat din 30 decembrie 1947	168
Anexa XVI. Eleodor Focșeneanu: „Falsul, fraudă și escrocheria“	170
Anexa XVII. Cronici și recenzii la precedentele ediții ale cărții	178
Anexa XVIII. A.I. Vișinski hotărăște pe ascuns soarta României pentru o jumătate de veac	186

I

GUVERNUL PETRU GROZA DE LA EUFORIE LA PANICĂ

Festivalul este în toi...

Zilele de la 17 la 19 decembrie 1947 au fost cele mai fericite ale guvernului Petru Groza de la instalarea sa la putere, la 6 martie 1945: venise în vizită oficială în România, în fruntea unei numeroase delegații guvernamentale, mareșalul Iosip Broz Tito, eroul rezistenței iugoslave împotriva armatei germane de ocupație. Vizita a prilejuit manifestații grandioase, ședințe solemne, festinuri îmbelșugate, conferiri de decorații, primiri și despărțiri afectuoase.

Desigur, de sărbătoriri și manifestații, mai mult sau mai puțin entuziaste, nu duseseră lipsă guvernul Petru Groza, dar ele fuseseră umbrite întotdeauna de coșmarul unei opoziții politice puternice și active, de rezistența surdă a unei armate ostile și mai ales de prezența stânjenitoare în capul Statului a Regelui Mihai I, iubit de popor și de armată și aureolat de un imens prestigiu internațional.

Supărătoare fusese și colaborarea cu tovarășii de drum, cum îi numise V.I. Lenin pe membrii partidelor burgheze cu care comuniștii erau obligați să colaboreze, până la cucerirea deplină a puterii — liberalii disidenți ai lui Gheorghe Tătăreanu, care ocupau fotolii importante în Guvern. Aceștia, reprezentanți ai marii finanțe românești, spre a-și păstra pozițiile economice, simulau numai o colaborare aparent sinceră, dar, în realitate, fără să se opună fățiș, incomodau, printr-o politică duplicitară și mai ales prin controlul factorilor economici, acțiunile Partidului Comunist Român de acapărare totală a puterii.

Acum, la mijlocul lunii decembrie 1947, se părea că toți acești factori ostili guvernului prosovietic sau numai indezirabili, fuseseră fie îndepărtați, fie puși în imposibilitatea de a acționa împotriva guvernului Petru Groza.

Partidul Național Țărănesc — cel mai mare adversar al comuniștilor și, totodată, cea mai puternică forță politică din țară, având conducători oameni de stat de mare anvergură și prestigiu, cu experiență îndelungată în viața politică, cum erau Iuliu Maniu și Ion Mihalache — fusese dizolvat prin Jurnalul Consiliului de Miniștri din 29 iulie 1947¹, iar principalii săi conducători fuseseră arestați și, după trei luni de anchetă, judecați și condamnați la 13 noiembrie 1947 de Tribunalul Militar al Regiunii a II-a București, Secția I-a, la diferite termene de închisoare², mergând până la temniță grea pe viață pentru cei doi lideri politici.

Armata, după epurări periodice (epurare era termenul prin care comuniștii desemnau înlăturarea din funcții a elementelor indezirabile, cărora nu li se putea imputa nicio vină), suferise o adevărată decapitare la 1 septembrie 1947³, când fuseseră trecuți în pozițiunea de rezervă 37 de generali și un contraamiral, 506 de ofițeri superiori și 1 043 de ofițeri inferiori, toți din vechea Armată Regală Română, militari de carieră și buni profesioniști, educați în dragoste de patrie și spirit de sacrificiu. În schimb, rămăneau în cadrele active ale armatei voluntarii din divizia Tudor Vladimirescu, recrutați de Ana Pauker și Walter Roman dintre prizonierii români luați de Armata Roșie, care își încălcase jurământul de credință față de patrie, și care, mulți dintre ei, fuseseră avansați ofițeri din simple grade inferioare, după criterii politice, fără a avea o pregătire militară corespunzătoare. Încă de la 16 aprilie 1945⁴, 953 de ofițeri, subofițeri și soldați din această divizie fuseseră integrați în Armata Regală Română, cu

¹ *Monitorul Oficial*, nr. 172 de miercuri, 30 iulie 1947.

² *România Liberă*, nr. 996 de joi, 13 noiembrie 1947, pp. 1, 7; *Scânteia*, nr. 973 de joi, 13 noiembrie 1947, pp. 1, 4-5.

³ *Monitorul Oficial*, nr. 201 de duminică, 2 septembrie 1947.

⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 96 de joi, 25 aprilie 1945; *România Liberă*, nr. 229 de sâmbătă, 25 aprilie 1945, pp. 1, 3.

gradele atribuite de Comandamentul Militar Sovietic, care, de altfel, se ocupase de instruirea, înarmarea și, desigur, îndoctinarea lor, și în cadrul căruia depuseseră și un nou jurământ de credință față de o putere străină.

Guvernul Petru Groza reușise să se debaraseze și de tovarășii de drum. La 5 noiembrie 1947, Adunarea Deputaților votase o moțiune de neîncredere față de titularul Departamentului Afacerilor Străine, Gheorghe Tătărescu⁵, în urma căreia peste două zile, la 7 noiembrie 1947, întregul grup de miniștri liberali colaboraționiști fusese obligat să-și dea demisia, deși moțiunea îl privea numai pe ministrul Afacerilor Străine. În aceeași zi, au fost înlocuiți cu tovarăși de încredere, toți membri ai Partidului Comunist Român, în frunte cu Ana Pauker, la Departamentul Afacerilor Străine, și Vasile Luca, la Departamentul Finanțelor. Ca o ironie a sorții (și vor mai fi și altele!), acești vechi kominterniști, cei mai înverșunați dintre comuniști, veniți din Uniunea Sovietică odată cu Armata Roșie, aveau să fie ultimii miniștri membri ai PCR care depuneau jurământul de credință⁶ în fața Regelui Mihai I.

Cât despre Regele Mihai I, ultimul obstacol care rămăsese, dar și cel mai greu de trecut, se părea, spre satisfacția guvernărilor comuniste din România, că lucrurile aveau să se orânduiască de la sine, fără nicio bătaie de cap.

Suveranul și Regina-Mamă plecaseră pe 12 noiembrie 1947 la Londra pentru a participa la ceremonia căsătoriei Principesei Elisabeta, moștenitoarea tronului Marii Britanii. Guvernul își dăduse acordul cu o grabă și o bunăvoință suspecte, iar membrii guvernului Petru Groza îi conduseseră pe Rege și pe Regina-Mamă la aeroportul Băneasa cu o voioșie exagerată. Se spera, desigur, că Regele avea să se folosească de acest prilej spre a părăsi definitiv țara.

Aceste supoziții păreau să se îndeplinească. În Comunicatul Casei M.S. Regelui nr. 29 din 12 noiembrie 1947⁷, se menționa că

⁵ *Monitorul Oficial*, Partea III-a, Desbateri Parlamentare, nr. 11 de luni, 10 noiembrie 1947.

⁶ *Scânteia*, nr. 970 de duminică, 9 noiembrie 1947, p. 1.

⁷ *Monitorul Oficial*, Partea I-a, nr. 263 de joi, 13 noiembrie 1947.

M.M.L.L. aveau să lipsească din țară aproximativ 20 de zile, dar trecuse mai mult de o lună și nu se întorseseră.

În toată această perioadă, ziarele *Scânteia* și *România Liberă* păstraseră o tăcere absolută cu privire la vizita Suveranului. Cum primul era oficiosul PCR, iar secundul, al Guvernului, era o certitudine că ele reflectau politica guvernanților prosovietici ca Regele să fie ignorat complet pentru a pregăti opinia publică cu detronarea sa.

Alt ziar însă, *Adeverul*, care încă înainte de război avusese o orientare de stânga, dar care acum păstra, atât cât mai era posibil, o atitudine independentă, urmărea aproape zilnic vizita Regelui Mihai I în străinătate, relatând și amănunte, deseori însoțite de fotografii (sau „clișee”, cum erau numite la acea epocă), și făcând chiar presupuneri cu privire la data eventuală a revenirii Suveranului în țară, de unde rezulta că până și cercurile de stânga, cu excepția comunistilor, sperau în întoarcerea sa.

Venirea de două ori în țară la începutul lunii decembrie 1947 a mareșalului palatului Dimitrie Negel, spre a solicita, conform Statutului Casei Regale, acordul Guvernului pentru căsătoria Regelui cu Ducesa Anne de Bourbon-Parma, nu trecuse neobservată de ziariști, ceea ce determinase ziarul *Universul* să anunțe că Regele avea să se întoarcă în țară săptămâna ce urma⁸, dar aceasta trecuse și Suveranul nu se întorsese. Guvernul însă jubila, deoarece dăduse un răspuns categoric negativ, deși cu motivări de circumstanță, și considera că acest element nou neprevăzut era în favoarea sa. Fără nicio îndoială, Regele avea să înțeleagă că Guvernul îi era ostil și că, rămas izolat, prin suprimarea tuturor forțelor care îl susținuseră, situația devenise pentru el fără ieșire. Fiind și tânăr — se presupunea și, mai ales, se spera —, avea, desigur, să pună fericirea sa personală mai presus de datoria sa constituțională și avea să rămână în străinătate.

Și acum, la 17 decembrie 1947, guvernul Petru Groza, în care comuniștii obținuseră între timp o pondere incontestabilă, culegea roadele îndelungatei sale așteptări și strădanii pentru

⁸ *Universul*, nr. 279 de vineri, 5 decembrie 1947, p. 7.

acapararea puterii. Venea în vizită la București, în fruntea unei numeroase delegații guvernamentale, mareșalul Iosip Broz Tito — prima vizită oficială a unei importante personalități politice de când fusese impus la putere, la 6 martie 1945, acest guvern care avea să fie ignorat de atunci de toate statele. Se mai perindaseră pe la București de mai multe ori, spre a-i sprijini pe acești guvernanți impopulari, când Andrei Ianuarevici Vîșinski, comisarul adjunct al Uniunii Sovietice pentru Afaceri Străine, când vreun mareșal sovietic, desigur, personalități de vază, dar aceștia nu erau șefi de stat, și apoi veneau mai ales în inspecție pentru a impulsiona evoluția precară a comunizării României, cu mult mai înceată decât în celelalte state din zona de influență sovietică. Acestea erau mai mult vizite de inspecție și instructaj, iar elementul festiv constituia partea secundară, cu un caracter mai curând solemn și rigid.

E drept că între 23 și 25 noiembrie 1947 fusese la București o delegație guvernamentală ungară⁹, prima și singura vizită la nivel de conducere de stat din străinătate, dar oare se putea compara Lajos Dinnyés, aproape necunoscutul prim-ministru al Ungariei, cu Iosip Broz Tito, celebrul comandant al partizanilor iugoslavi?

Dându-i-se importanța cuvenită, mareșalul Tito a fost întâmpinat marți, 16 decembrie 1947, la orele 20, de Teohari Georgescu, ministrul Afacerilor Interne, chiar de la punctul de graniță Moravița¹⁰, și a fost ovaționat, într-o atmosferă de adevărat triumf, de miile de manifestați mobilizați în toate gărilor prin care trecea trenul prezidențial.

A doua zi, miercuri, 17 decembrie 1947, la ora 17, are loc PRIMIREA SOLEMNĂ ÎN GARA MOGOȘOAIA¹¹. Mareșalul Tito coboară din tren chiar în momentul în care „ultimele acorduri ale imnului național s-au stins”. Era vorba, bineînțeles, de Imnul

⁹ *Adeverul*, nr. 17 023 de marți, 25 noiembrie 1947, p. 1.

¹⁰ *Scânteia*, nr. 1 003 de joi, 18 decembrie 1947, p. 1; *România Liberă*, nr. 1 026 de joi, 18 decembrie 1947, p. 10.

¹¹ *Scânteia*, nr. 1 004 de vineri, 19 decembrie 1947, p. 1.

National Yugoslav, căci Înnul Regal Român nu a fost intonat, fiind, desigur, considerat inoportun. Cităm în continuare:

La coborârea din tren, mareșalul Iosip Broz Tito și membrii delegației au fost întâmpinați de d. prim ministru dr. Petru Groza, care a prezentat oaspeților pe membrii Guvernului Român.

Mareșalul Tito însoțit de d. dr. Petru Groza au trecut în revistă compania de onoare.

La ieșirea din gară, oaspeții iugoslavi și membrii guvernului român sunt întâmpinați de 200 000 de bucureșteni. De la tribuna din fața gării Mogoșoaia (probabil instalată *ad-hoc*), în ovațiile entuziaste ale mulțimii, rostesc discursuri Petru Groza și mareșalul Tito.

În seara aceleiași zile, are loc la Palatul Ministerului Afacerilor Străine¹² un dineu în cinstea mareșalului și a celorlalți oaspeți iugoslavi, oferit de Ana Pauker, ministrul Afacerilor Străine¹³.

A doua zi a vizitei, joi, 18 decembrie 1947, este rândul prim-ministrului, dr. Petru Groza, să ofere un dejun la Cercul Militar în onoarea mareșalului Tito și a oaspeților iugoslavi, menționându-se în *Scânteia*¹⁴ că „importantele cuvântări rostite vor fi publicate în numărul de mâine”. Organul PCR era atât de încărcat cu articole ditirambice și cu fotografii, încât chiar discursurile protagoniștilor acestui festival nu-și mai găseau loc în paginile sale și se publicau cu întârziere.

A treia zi, vineri, 19 decembrie 1947, a fost cea mai încărcată de festivități, ca o încununare a tratatelor din zilele anterioare care se soldaseră cu un succes deplin!

Dimineața, într-un cadru solemn, se semnează TRATATUL DE PRIETENIE, COLABORARE ȘI AJUTOR RECIPROC ÎNTRE REGATUL ROMÂNIEI ȘI REPUBLICA POPULARĂ FEDERATIVĂ IUGOSLAVIA¹⁵.

¹² În prezent, Președinția Consiliului de Miniștri.

¹³ *Scânteia*, nr. 1 005 de sâmbătă, 20 decembrie 1947, p. 1.

¹⁴ *Ibidem*, p. 8.

¹⁵ *Scânteia*, nr. 1 006 de duminică, 21 decembrie 1947, p. 6.

Acesta era primul tratat încheiat între o republică populară și un regat, motiv pentru care redactarea lui reflectă ambiguitățile ce decurg din această situație insolită. Preambulul tratatului surprinde de la prima vedere:

Majestatea Sa Regele României și Prezidiumul Adunării Populare a Republicii Populare Federative Iugoslavia au hotărât să încheie un acord de prietenie, colaborare și ajutor mutual, și în acest scop au numit plenipotențiarilor lor și anume:

Majestatea Sa Regele României pe Dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri etc...

Referirea la Regatul României era absolut normală, deoarece, indiferent de opțiunile republicane ale celor ce au semnat tratatul, aceasta era denumirea oficială a statului român și tot normală era și referirea la Rege, de vreme ce acesta era șeful Statului și, conform art. 88, alin. XIV, din Constituțiunea din 29 martie 1923, în vigoare la acea dată, avea prerogativa de a încheia tratate cu statele străine. Dar celelalte mențiuni referitoare la Rege sunt cel puțin suspecte de la bun început. Regele Mihai I era plecat din țară de la 12 noiembrie 1947 și guvernul Petru Groza evitase orice contact cu Suveranul, necum să-l informeze despre proiectata vizită a mareșalului Tito în lipsa sa¹⁶. Deci nu Regele hotărâse încheierea, cum se menționa în mod mincinos, ci guvernul prin uzurparea prerogativelor regale.

Cât despre „deplinele puteri în bună și cuvenită formă” (cum se specifică în preambul), pe care Regele i le-ar fi dat plenipotențiarului său, dr. Petru Groza, acestea erau pur și simplu inventate, deoarece, prin Înaltul Decret Regal nr. 2 172 din 12 noiembrie 1947¹⁷, Regele delegase Guvernul, „sub rezerva sancțiunii Noastre ulterioare”, să facă numai „lucrările administrației publice” și

¹⁶ Regele avea să declare în legătură cu aceasta: „Între timp aflasem că Tito a vizitat România, mai mult sau mai puțin oficial...”, în Mircea Ciobanu, *Convorbiri cu Regele Mihai I al României*, Humanitas, București, 1991, p. 56.

¹⁷ *Monitorul Oficial*, Partea I-a, nr. 263 de joi, 13 noiembrie 1947.

numirile și destituirile de funcționari publici” și nicidecum să încheie tratate.

Această consemnare mincinoasă avea să fie primul și cel mai inofensiv dintr-o serie incredibilă de falsuri în acte publice, pe care Guvernul avea să le săvârșească în aceste două ultime săptămâni ale anului 1947.

Bineînțeles, fiind încheiat de un ministru care nu avea împunernicirea necesară din partea șefului statului român, Regele Mihai I, acest tratat era lovit *ab initio* de nulitate absolută și, de altfel, nici nu avea să fie ratificat niciodată de niciuna dintre părți. Dar, chiar dacă deplinele puteri ar fi fost, cum se pretindea, „în bună și cuvenită formă”, valabilitatea lui în fapt nu ar fi durat mai mult de șase luni, până la 28 iunie 1948, dată la care mareșalul Tito, „luptătorul fără frică pentru apărarea patriei”, cum îl adulau acum guvernânții români, avea să fie stigmatizat de aceiași guvernânți drept „călăul Tito”, în urma excluderii din Kominform a Partidului Comunist din Iugoslavia.

Dar acum, în euforia încheierii acestui tratat, inexistent în formă și pur propagandistic în fond, o ploaie de decorații avea să se reverse pe piepturile și așa pline de ordine și distincții ale membrilor delegației iugoslave. Mareșalul Iosip Broz Tito era decorat cu Colanul Ordinului Carol I și cu Ordinul Mihai Viteazul (toate clasele!), iar ceilalți membri ai delegației primeau nu mai puțin de cinci ordine Mihai Viteazul, cinci decorații Steaua României și un ordin Coroana României. În tot decursul războiului nu li se acordaseră ofițerilor români, într-o singură zi, șase ordine Mihai Viteazul!

Dar o altă problemă se ridica. În conformitate cu același articol 88, dar alin. XII, din Constituțiunea din 29 martie 1923, numai Regele avea prerogativa de a conferi decorații și ordine. Regele nu era în țară. În această situație, cine a conferit aceste distincții?

Citim în *Scânteia*, sub titlul SOLEMNITATEA DE LA MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE¹⁸, următoarele:

¹⁸ *Scânteia*, nr. 1 007 de luni, 22 decembrie 1947, p. 3.

Rapoartele și jurnalele Consiliului de Miniștri, prin care înaltele personalități au fost decorate, s-au citit de către tov. Ana Pauker, ministrul Afacerilor Străine, și de d. general Mihail Lascăr, ministrul Apărării Naționale, și au fost înmânate de d. dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, după cum urmează: [...]

Dar, așa cum am arătat mai sus, la plecarea sa din țară, Regele Mihai I delegase Guvernului prerogative limitate și, printre acestea, nu se menționa conferirea de decorații. De altfel, această prerogativă nici nu se putea delega!

Prin urmare, după falsul cu deplinele puteri pretins acordate lui Petru Groza, în care prerogativa Regelui de a încheia tratate era recunoscută în principiu (fiind menționată în tratatul romano-iugoslav), dar uzurpată în fapt, acum Consiliul de Miniștri își aroga un drept pe care nu-l avea în niciun caz. Era un semn în plus că Guvernul prefigura detronarea Regelui, exercitând cu anticipație prerogative exclusiv regale, peste împunernicirea ce o primise.

Dar decorarea mareșalului Iosip Broz Tito și a celorlalți membri ai delegației guvernamentale iugoslave nu s-a limitat numai la exercitarea unor atribuții monarhice, ceea ce ar fi constituit un simplu abuz, ci reprezenta un fapt de o gravitate excepțională. Dacă răsfoim toate numerele *Monitorului Oficial* apărute în timpul vizitei mareșalului Tito la București (și chiar și înainte, și după vizită), nu vom găsi publicat niciunul dintre rapoartele și jurnalele Consiliului de Miniștri care au fost citite de cei doi miniștri!

Decorarea membrilor delegației guvernamentale iugoslave a fost o veritabilă înșelătorie și se poate spune, fără nicio exagerare, că guvernul Petru Groza și-a bătut joc de mareșalul Tito și de membrii delegației iugoslave. În realitate, Petru Groza nu le-a oferit acestora nicio distincție, ci doar le-a înmănat niște mantii albe și niște simple insigne. O decorație sau un ordin nu constă numai în simbolurile materiale care le reprezintă, ci mai ales în actul legal prin care ele sunt acordate. Jurnalele Consiliului de Miniștri, chiar dacă existau și au fost într-adevăr semnate de membrii acestuia, erau niște petice de hârtie, fără nicio valoare, de vreme ce nu fuseseră publicate în *Monitorul Oficial*.